

SELETUSKIRI

maeluministri määruse „Kalanduse kontrolli ja järelevalve toetus“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus „Kalanduse kontrolli ja järelevalve toetus“ kehtestatakse kalandusturu korraldamise seaduse § 19 lõike 1 ja § 26 lõike 3 alusel.

Määruse eesmärk on sätestada „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020” (edaspidi *rakenduskava*) meetme „Kontrolli ja järelevalve” raames toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja kord ning täidesaatva riigivõimu asutus, kes võib toetust taotleda.

Kalanduse kontrolli ja järelevalve toetust (edaspidi *toetus*) saab kasutada nende tegevuste elluviimiseks, mis tagavad seire, kontrolli ja õigus- ja haldusnormide täitmise, suurendades sealjuures avaliku halduse suutlikkust ja tulemuslikkust täiendavat halduskoormust tekitamata ning nimetatud tegevuste liigid on loetletud Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi Eesti rakenduskava punktis 12.4.

Määruse koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469) (edaspidi *ühissätete määrus*).

Määrus on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006/ ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.05.2014, lk 1–66) artikli 19 lõike 1 alusel heakskiidetud rakenduskavaga.

Eelnõu valmistas ette Maaeluministeeriumi kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo juhataja asendaja Juhani Papp (tel 625 6265, juhani.papp@agri.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Gregori Palm (tel 625 6206, gregori.palm@agri.ee) ja eelnõu keeleteimetaja on sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb kümnest paragrahvist. Määruse lahutamatuks osaks on määruse lisad.

Eelnõu § 1 sätestab määruse reguleerimisala. Eelnõu kohaselt kehtestatakse rakenduskava raames antava toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja kord.

Eelnõu § 2 lõikes 1 on sätestatud meetme raames toetatavad tegevused. Eelnõu kohaselt toetatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artiklis 76 nimetatud tegevusi, mis on otseselt seotud rakenduskava punktis 12.4 loetletud tegevusliikide ja toetuse eesmärkidega, on vajalikud rakenduskava ja toetuse andmise eesmärkide saavutamiseks ning mille järele on põhjendatud vajadus.

Eelnõu § 2 lõike 2 kohaselt antakse toetust ühissätete määruse artikli 67 lõike 1 punktides a ja d sätestatud vormis. Toetatava tegevuse elluviimisega seotud otsesed kulud hüvitatakse tegelikult tehtud ja välja makstud rahastamiskõlblike kulude alusel ning tegevuse elluviimisega seotud kaudsed kulud hüvitatakse kindlamääralise rahastamisena.

Eelnõu §-s 3 on sätestatud, et omafinantseeringu minimaalne määr puudub. Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 95 lõike 2 punktist a on toetuse määraks 100%.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse kulude abikõlblikkus. Abikõlblik on igasugune kulu mis on vajalik, mõistlik ja majanduslikult otstarbekas ning koosõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikliga 65.

Eelnõu § 4 lõike 1 kohaselt on abikõlblikud tegevusi elluviiva ametniku või töötaja lähetuskulud, sealhulgas päevaraha, majutus- ja sõidukulud ning välislähetuse reisikindlustuskulu, ametniku või töötaja lähetus- ja koolituskulud, sealhulgas seminaril ja konverentsil osalemise kulud, sellise riist- ja tarkvara soetamise kulud, mille soetusmaksumus ilma käibemaksuta on vähemalt 2000 eurot, ning tellitavate tööde ja teenuste kulud. Riist- ja tarkvara, mille maksumus väiksem kui 2000 eurot on võimalik soetada kaudsete kulude raames. Tegemist ei ole ammendava loeteluga ning abikõlblikud võivad olla ka muud, selles lõikes nimetatud kulud senikaua kui nad on vajalikud, mõistlikud ja majanduslikult otstarbekad ning koosõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikliga 65.

Eelnõu § 4 lõike 2 kohaselt loetakse toetatava tegevuse rakendamisega otseselt seotud personalikuludeks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 76 lõikes 2 nimetatud tegevusliikide k ja l tegevusi (otseselt) elluviiva töötaja, ametniku ja eksperdi tööjõukulud proportsionaalselt tegevuse elluviimiseks kulunud ajaga, ametist vabastamise, töölepingu lõpetamise ja muu seadusest tulenev hüvitis, seadusest tulenevad maksud ja maksed tööjõukuludelt. Kui hüvitise maksmise on tinginud toetuse saaja poolne tegevus või tegevusetus siis selline hüvitis ei ole abikõlblik.

Eelnõu § 4 lõike 3 kohaselt on abikõlblikud ka tegevuse elluviimisega seotud kaudsed kulud, milleks on kulud bürootarvetele, sidekulud, kontoritehnika, varustuse ja mööbli soetamise kulud, riist- ja tarkvara soetamise kulud, kui need on alla 2000 euro ilma käibemaksuta, transpordikulud, kommunaalkulud, tööruumide rentimise kulud ning kaudsed personalikulud. Kaudsete personalikuludena käsitatakse näiteks raamatupidaja, sekretäri, personalitöötaja ja haldustöötaja tööjõukulusid.

Eelnõu § 4 lõike 4 kohaselt hüvitatakse toetatava tegevuse elluviimise käigus tekkinud kaudne abikõlblik kulu ulatuses, mis ei ületa 15 protsenti sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud abikõlblikest otsesest personalikuludest. Kaudsete kulude hüvitamise korral toetuse väljamaksmisel kulu tegelikku maksumust ja tasumist ei tõendata ega kontrollita.

Ühissätete määruse artikli 68 lõike 1 punkt b sätestab ühtse määra arvutamise aluseks abikõlblikud otsesed personalikulud (ingl *eligible direct staff costs*), seetõttu on vajalik eristada otsese ehk sisutegevusi tegeva personali ja kaudse ehk administreeriva personali kulusid.

Otsesed kulud on sellised kulud, mis on otseselt seotud ametniku või töötaja tegevusega ja kus on võimalik näidata seost selle tegevusega (näiteks tööajatabeli abil). Otseseks personaliks loetakse otseselt rakenduskava punktis 12.4 loetletud tegevusliikidega tegelevad isikud.

Kaudsed kulud on kulud, mis ei ole otseselt seotud põhitegevusega ning mida on keerukas jagada põhitegevuste ja muude tegevuste vahel. Selliste kulude hulgas on halduskulud, mille puhul on raske kindlaks määrata spetsiifilisele tegevusele kulunud summat (näiteks juhtimiskulud, värbamiskulud, raamatupidaja, telefoni, vee- või elektrikulud, ruumide üürimise või rentimise kulud jne).

Kaudsed kulud on kulud bürootarvetele, sidekulud (sealhulgas interneti-, telefoni- ja postikulu), infotehnoloogia kulud, vajaliku kontoritehnika, varustuse ja mööbli ostmise kulud ning tööruumide rentimise kulud, samuti transpordikulu ja kommunaalkulud (sealhulgas küte, vesi, elekter).

Kui toetust makstakse otsestest personalikuludest arvestatud ühtse määra (15 protsenti) alusel kaudsete kulude hüvitamiseks, siis toetuse abikõlblik kogusumma arvutatakse järgmiselt: abikõlblik otseste personalikulude summa + 15 protsenti kaudsete kulude summast (§ 4 lõige 3) + ülejäänud abikõlblikud kulud kuludokumentide alusel (§ 6 lõige 2).

Toetuse väljamaksmiseks kavandatakse kasutada kindlamääralise rahastamise vormi (ingl *flat rate*). Tegemist on olulise kavandatava muudatusega võrreldes eelmise programmiperioodiga. Kui tegevuse elluviimisel tekib kaudseid kulusid, võib neid hüvitada ühtse määrana, mis on 15 protsenti abikõlblikest otsestest personalikuludest. Tegu on kulude lihtsustatud hüvitamisega, mille rakendamise eesmärk on lihtsustada menetlust valdkondades, kus on palju kuludokumente väikeste kulutuste kohta.

Personalikulud on kulud, mis tulenevad tööandja ja töövõtja vahelisest lepingust või käskkirjast ametniku puhul või teenuse osutamise lepingust koosseisuvälistele töötajatele (tingimusel, et kulud on selgelt eristatavad). Personalikulud on palgakulu s.h sotsiaalmaks, töötuskindlustus, pensionikindlustus vastavalt asutuse sisesele korrale. Reisi- või töölähetuskulud on personalikuludeks.

Otseste, kaudsete ja personalikulude definitsioon on täpsemalt toodud komisjoni juhendis Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidele ((European Structural and Investment (ESI) Funds) Guidance on Simplified Cost Options (SCOs): Flat rate financing, Standard scales of unit costs, Lump sums_(under Articles 67 and 68 of Regulation (EU) No 1303/2013, Article 14(2) – (4) of Regulation (EU) No 1304/2013 and Article 19 of Regulation (EU) No 1299/2013).

Kui personalikulu hüvitatakse tegelike kulude alusel ning töötaja või ametnik täidab lisaks rakenduskava raames tehtavale tööle samas asutuses ka muid tööülesandeid, tõendatakse rakenduskava heaks töötatud aega tööajatabeliga (§ 9 lg 2 punkt 8).

Eelnõu § 5 kohaselt on mitteabikõlblikud kulud amortisatsioonikulud, mitterahalised sissemaksed ja maaostu kulud, laenuintressid ning tagastatav käibemaks. Abikõlblikud ei ole Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 69 nimetatud kulud, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artiklis 11 nimetatud tegevuste elluviimisega seotud kulud ning kulud, mis on tehtud enne 1. jaanuari 2015.

Eelnõu § 6 lõige 1 sätestab toetuse taotleja. Toetust antakse täidesaatva riigivõimu asutusele.

Eelnõu § 6 lõike 2 kohaselt esitab taotleja taotluse Maaeluministeriumi struktuuriüksusele, kes on määratud täitma korraldusasutuse ülesandeid (edaspidi *korraldusasutus*).

Ministeeriumisisene täpsem ülesannete jaotus kehtestatakse maaeluministri käskkirjaga, mille kohaselt täidab korraldusasutuse ülesandeid ministeeriumi kalamajandusosakond. Maaeluministeeriumi taotluse korraldusasutusele esitab ministeeriumi haldusosakond.

Toetuse taotlemiseks esitab taotleja lisas 1 esitatud nõuetele vastava taotluse, milles on andmed taotluse, taotleja ja tegevusse kaasatud töötaja ja ametniku ning tegevuse eelarve kohta.

Määruse lisas 1 on sätestatud taotlusele esitatavad nõuded, sealhulgas nõutud andmete loetelu, mis sisaldab ametniku või töötaja ametikirjeldust, mis kajastab töö eesmärki, tööülesandeid, tingimusi ning töösuhte algust ja lõppu. Samuti on kirjeldatud tellitava töö või teenuse eesmärki ja vajaduse põhjendust, võimalikku tegevuse elluviijat ja tegevust, ligikaudset ajakava ning eelarvet. Tegevuse kirjeldus on vajalik selleks, et paremini hinnata kavandatava tegevuse abikõlblikkust ja vastavust rakenduskava eesmärkide elluviimisele.

Eelnõu § 7 lõike 1 kohaselt teavitab korraldusasutus taotlejaid taotluse esitamise tähtjast kirjalikult.

Eelnõu § 7 lõike 2 kohaselt kontrollib korraldusasutus taotluses esitatud andmete õigsust ja taotluse vastavust toetuse saamise nõuetele, lähtudes kalandusturu korraldamise seaduse §-st 28.

Eelnõu § 7 lõike 3 kohaselt võib korraldusasutus taotluse kulude vastavuse ning taotluse eelarve põhjendatuse kontrollimiseks küsida taotlejalt lisateavet. Korraldusasutus määrab taotlejale teabe esitamiseks vähemalt viie tööpäeva pikkuse tähtaja. Kui taotleja lisateavet tähtpäevaks ei esita, on korraldusasutusel õigus loobuda taotluse menetlemisest nende tegevuste või kulude osas, mille kohta lisateavet ei esitatud.

Eelnõu § 7 lõige 4 sätestab, et kui taotluses esineb puudusi, mille tõttu taotlus ei vasta nõuetele, esitab korraldusasutus taotlejale nõude puuduvate dokumentide või andmete esitamiseks või esitatud andmetes või dokumentides sisalduvate puuduste kõrvaldamiseks. Puuduste kõrvaldamiseks määrab korraldusasutus taotlejale vähemalt viie tööpäeva pikkuse tähtaja.

Eelnõu § 8 kohaselt teeb korraldusasutus taotluste kohta taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse 20 tööpäeva jooksul taotluse esitamise tähtpäevast arvates. Taotluse esitamise tähtpäevaks loetakse taotluste esitamiseks ette nähtud ajavahemiku viimast tööpäeva, mitte päeva, millal taotleja konkreetselt oma taotluse korraldusasutusele esitas.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse toetuse maksmise kord, sealhulgas nõuded toetuse maksetaotlusele, kuludid tõendavate dokumentide loetelu, toetuse saaja esitatud maksetaotluse ja sellele lisatud kuludokumentide kontroll ning toetuse väljamaksmise kord.

Eelnõu § 9 lõike 1 kohaselt esitab toetuse saaja iga kuu 15. tööpäevaks korraldusasutusele lisas 2 esitatud nõuetele vastava maksetaotluse ning § 9 lõikes 2 nimetatud kuludid tõendavad dokumendid. Toetus makstakse välja, kui makse tegemise aluseks olevad kulud on abikõlblikud.

Eelnõu § 9 lõikes 2 on kulu tõendavate dokumentide loetelu.

Eelnõu § 9 lõike 3 kohaselt kontrollib korraldusasutus toetuse saaja maksetaotlust, kuludokumentide nimekirja ning lõikes 2 nimetatud kuludid tõendavaid dokumente.

Eelnõu § 9 lõige 4 sätestab, et kui maksetaotluses esineb puudusi või on vaja lisateavet, esitab korraldusasutus taotlejale nõude puuduste kõrvaldamiseks või lisateabe saamiseks. Puuduste kõrvaldamiseks määrab korraldusasutus taotlejale vähemalt viie tööpäeva pikkuse tähtaja.

Eelnõu § 9 lõike 5 kohaselt teeb korraldusasutus toetuse maksmise otsuse kalandusturu korraldamise seaduse § 33 lõike 3 alusel 20 tööpäeva jooksul nõuetekohaste dokumentide saamisest arvates.

Eelnõu §-s 10 kehtestatakse dokumentide säilitamise nõuded. Määruse alusel ministeeriumile esitatud dokumente taotlejale ja toetuse saajale ei tagastata. Toetuse saajad säilitavad kulu abikõlblikkust tõendavaid dokumente ja muid tõendeid neli aastat alates selle aasta 31. detsembrist, millal 30. juuni seisuga on kõikide projektis abikõlblikuks loetud kulude alusel toetus välja makstud, välja arvatud juhul, kui muus õigusaktis ei ole sätestatud pikemat tähtaega.

Määrusega kehtestatakse kaks lisa. Lisas 1 sätestatakse toetuse taotlusele esitatavad nõuded ja lisas 2 toetuse maksetaotlusele esitatavad nõuded.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006/ ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.05.2014, lk 1–66). Määrus on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469).

4. Määruse mõjud

Määruse jõustudes hakkavad kehtima Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist toetuse andmise ning kasutamise tingimused ja kord, mis soodustab seire, kontrolli ning õigus- ja haldusnormide täitmise tagamist, suurendades sealjuures avaliku halduse suutlikkust ja tulemuslikkust ilma täiendavat halduskoormust tekitamata.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetuse rakendamisega seotud kulud on abikõlblikud ning neid rahastatakse Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist. Vastavalt Euroopa Komisjoni poolt heaks kiidetud rakenduskavale on meetme eelarve koos tulemusreserviga 7 053 181 eurot, mis omakorda jaguneb kaheks: tegevusteliikide a–d, f ja l finantseerimiseks on eelarve koos tulemusreserviga 5 446 038 eurot ning Eesti-poolne kaasfinantseering on 10 protsenti; tegevusliikide e eelarve koos tulemusreserviga 1 607 143 eurot ning Eesti-poolne kaasfinantseering selle tegevuse toetamisel on 30 protsenti. Kalandusturu korraldamise seaduse § 5 lõike 2 kohaselt kehtestab fondi toetusteks ettenähtud vahendite jaotuse igaks eelarveaastaks meetmete ja vajaduse korral tegevuste kaupa valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu on esitatud arvamuse esitamiseks Maaeluministeeriumi määruse rakendamisega seotud osakondadele, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile, Keskkonna Inspeksioonile ja Veterinaar- ja Toiduametile. Määruse eelnõu esitati õigusaktide eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Keskkonnaministeeriumile. Keskkonnaministeerium esitas kaks ettepanekut. 1) palus Keskkonnaministeerium eelnõu § 2 lõikes 1 asendada tähed „a-g“ tähtedega „a-h“. Põhjendus: Vastavalt Komisjoni kirjale nr (2015)5550038 - 03/12/2015 on praeguseks EL määruse 508/2014 art 76 lõikes 2 alapunktis h kohased koolituskulud abikõlblikud erinevalt varasemast, kui koolituskulud kaeti EL Kalandusagentuuri poolt. Koolituskulusid ei ole küll rakenduskavas ette nähtud, kuid praeguseks on olukord muutunud. Selle ettepanekuga ei ole võimalik arvestada kuna võimalik on rakendada vaid kinnitatud rakenduskavas kajastatud meetmeid. 2) Palus Keskkonnaministeerium täiendada eelnõu § 4 lõiget 1 punktiga 5 järgmises sõnastuses 5) transpordikulu, sealhulgas kütusekulu.“ Põhjendus: Transpordikulu on EL määruse 508/2014 art 76 lõike 2 alapunkti k kohaselt abikõlblik. Selle alusel on võimalik hüvitada eri programmide alusel kontrolli teostatavate mootorisõidukite kütuse kulu ning muud kulud nagu näiteks lennupileti kulu. Transpordi kulu hüvitatakse kaudsete kulude raames. Lennupiletid ja muud lähetustega seotud kulud hüvitatakse kuludokumentide alusel lähetuskuludena.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ants Noot

Kantsler